

چکیده:

مقدمه: تاثیرگذاری درآمد بر سلامت و رابطه میان رشد اقتصادی و هزینه کرد در بخش سلامت از جمله موضوعاتی است که از هنگامه ی به وجود آمدن علم اقتصاد سلامت مورد توجه محققان بوده است. سهم هزینه های سلامت از تولید ناخالص داخلی و همچنین نقش دولت در تامین هزینه های سلامت، در کشورهای توسعه یافته بیشتر از کشورهای در حال توسعه بوده است. برآیند هزینه های سلامت نیز خود را در بهبود شاخص های مهم سلامت از قبیل افزایش سال های امید به زندگی و کاهش مرگ و میر کودکان نمایان می کند. مطالعات نشان می دهد که افزایش در متغیرهایی همچون سرانه هزینه های سلامت دولت، سرانه تولید ناخالص داخلی در یک کشور باعث بهبود این شاخص ها می گردد. در این میان کشورهای صادرکننده نفت شرایط ویژه ای دارند. در این کشورها به علت وابستگی بودجه دولت به درآمدهای نفتی، هزینه های دولت در بخش سلامت تحت تاثیر نوسانات درآمد حاصل از فروش نفت خواهد بود.

روش بررسی: این پژوهش با بررسی داده های اقتصادی در حوزه سلامت ۱۲ کشور صادر کننده نفت عضو اوپک در دوره زمانی ۲۰۱۲-۱۹۹۵ ابتدا به تبیین تامین مالی نظام سلامت و شاخص های مرتبط با وضعیت سلامت در این کشورها پرداخته است. این موضوع که درآمد با هزینه های سلامت چه رابطه ای دارد، با استفاده از مدل داده های ترکیبی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. سپس رابطه میان متغیرهایی که نشان دهنده شاخص های اقتصاد سلامت هستند با متغیر مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال که نشان دهنده شاخص سلامت می باشد، به وسیله رویکرد اقتصاد سنجی بیزین مطالعه گردید. در ادامه اثر تکانه های درآمدی نفت را بر مخارج دولت در بخش سلامت مورد بررسی قرار داده و تقارن یا عدم تقارن این نوسانات مطالعه گردید.

یافته ها: با انجام آزمون هم انباشتگی به این نتیجه رسیدیم که علی رغم نامان بودن متغیرهای هزینه های سلامت و درآمد سرانه هنوز یک رابطه تعادلی بلندمدت قوی (هم انباشتگی) میان این دو متغیر وجود دارد. به علاوه کشش کوتاه مدت به مراتب کمتر از واحد است. بر مبنای نتایج بدست آمده سرانه هزینه های سلامت عمومی تأثیری منفی و حتمی و در مقابل سرانه هزینه های سلامت خصوصی تأثیری مثبت بر مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در این کشورها دارد. هزینه های دولت در بخش سلامت با یک دوره تاخیر کاملاً از الگوی نوسانات درآمدی پیروی می کند. تقارن رابطه مورد نظر هم در کوتاه مدت و هم در بلند مدت رد می شود، در حقیقت یک تکانه منفی درآمد نفت به میزان ۱۰ درصد، در دوره آینده حدود ۰.۰۴ درصد از هزینه های دولت در بخش سلامت خواهد کاست. در حالی که یک تکانه مثبت در دوره آینده ۰.۱۴ درصد بر هزینه های دولت در بخش سلامت اضافه خواهد کرد.

نتیجه گیری: در کشورهای اوپک کشش درآمدی کالای سلامت کوچکتر از یک است، به طوری که این کالا لوکس تلقی نمی شود. لذا انتظار نمی رود با افزایش درآمد، این کشورها سهم هزینه های سلامت افزایش قابل توجهی پیدا کند. همچنین لزوماً میزان مرگ و میر کودکان زیر ۵ سال در کشورهایی که نسبت هزینه های سلامت به اقتصاد بالاتری دارند، پایین تر نیست و ترکیب این هزینه ها مهم است. با حرکت کردن از سمت هزینه های عمومی سلامت به سمت خصوصی هم اهمیت اثرگذاری و هم میانگین وزنی ضریب کمتر می شود. نوسانات درآمدی تأثیر نامتقارنی بر هزینه های دولت در بخش سلامت دارد. در سال های پر درآمدی بخش سلامت در بودجه دولت بهره بیشتری از درآمدها نسبت به سال های افت درآمدهای نفتی برده است.